

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Ukkonen-Mikkola, Tuulikki

Title: Joustavasti kohti eriytyvää varhaiskasvatuksen asiantuntijuutta

Year: 2022

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja, 2022

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Ukkonen-Mikkola, T. Joustavasti kohti eriytyvää varhaiskasvatuksen asiantuntijuutta. Ruusupuiston kärkiuutiset, (1). <https://peda.net/jyu/ruusupuisto/uutisarkisto/1-2022/1>

Ruusupuiston kärkiuutiset

KASVATUS- JA KOULUTUSUUTISIA JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSTA

[Jyväskylän yliopisto](#) > [Ruusupuiston kärkiuutiset](#) > [Uutisarkisto](#) > [1/2022](#) > [Joustavasti kohti eriytyvä...](#)

Joustavasti kohti eriytyvää varhaiskasvatuksen asiantuntijuutta

Asiantuntijuus muuttuu varhaiskasvatuksessa. Yhteiskunnalliset, sosiaaliset ja kulttuuriset muutokset luovat haasteita kasvatustyölle ja edellyttävät henkilöstöltä uudenlaista asiantuntijuutta. Varhaiskasvatus pyrkii vastaamaan näihin haasteisiin laajentamalla osaamista päiväkotien moniammatillisissa tiimeissä. Yliopiston ja ammattikorkeakoulun tutkijoiden yhteistyössä toteuttamassa tutkimuksessa selvitettiin sekä kokemuksia muutosprosessista että henkilöstön työnkuvia.

Varhaiskasvatus, kuten kasvatustyö ja työelämä laajemminkin, on murroksessa ja muutoksessa. Lasten ja perheiden elämään

kytkeytyviä yhteiskunnallisia muutoksia ovat muun muassa perheiden moninaisuus, työelämän epävarmuus ja työn tehostaminen. Varhaiskasvatuksessa tarvittavaa asiantuntijuutta vahvistetaan lisäämällä korkeakoulutettujen työntekijöiden määrää moniammatillisissa tiimeissä. Taustalla on uutta henkilöstörakennetta koskeva lakimuutos. Nykyisellään varhaiskasvatuksen tiimeissä työskentelee pääsääntöisesti yksi varhaiskasvatuksen opettaja ja kaksi lastenhoitajaa. Jatkossa yhden tiimin henkilöstö voi rakentua varhaiskasvatuksen opettajasta (kasvatustieteen kandidaatti), sosionomista (varhaiskasvatus) ja lastenhoitajasta. Henkilöstörakennetta koskeva lainkohta astuu voimaan 2030, joten kehittämistyölle on vielä hyvin aikaa.

Kyseessä on iso muutos varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, jossa työtä on usein tehty eri koulutusten tuottama asiantuntijuus tasapäistään: Eri ammattiryhmien työnkuvat ovat voineet olla eriytymättömät, ja työ on määräytynyt työvuoron mukaan. Toimintakulttuuri muuttuu hitaasti, ja muutoksen esteinä tai edistäjinä voivat olla käsitykset, uskomukset ja asenteet. Vain niiden muututtua myös käytännöt voivat kehittyä.

Voimattomuudesta lapsen edun diskurssiin

Uutta moniammatillista henkilöstörakennetta, johon kuuluvat varhaiskasvatuksen opettaja, sosionomi ja lastenhoitaja, pilotoitiin seitsemässä varhaiskasvatuksen tiimeissä yhden toimintakauden ajan. Pilotoinnin yhteydessä kerättiin tutkimusaineistoa työntekijöiden päiväkirjojen, kehittämissuunnitelmien ja ryhmähaastatteluiden avulla. Aineistosta tunnistettiin kolme asiantuntijuuden muutokseen liittyvää diskurssia: voimattomuuden, kehittämisen ja lapsen edun diskurssit.

Voimattomuuden diskurssissa eri ammattiryhmien keskinäinen neuvottelu työnkuvista oli niukkaa ja tarve moniammatillisen asiantuntijuuden muutokseen kuvattiin ylhäältä hallinnosta määräytyksi, jopa turhaksi. Kehittämistyöhön toivottiin enemmän johdon tukea, aikaa, työnajon mallinnusta, koulutusta ja valmiita toimenkuvia.

Kehittämisen diskurssissa todettiin tarpeita moniammatilliselle työskentelylle. Uskottiin, että tavoitteisiin päästään työnjaon, keskustelun ja organisoinnin avulla. Sitoutuminen ja sisäinen motivaatio kehittämiseen olivat

tunnistettavissa, ja tiimeissä uskottiin ”punaisen langan” löytymiseen. Tiimin toimintakulttuuri kuvattiin avoimeksi, kehittämiseksi ja erilaisille kokeiluille suotuisaksi.

Lapsen edun diskurssissa korostui tiimin yhteisiin arvoihin, tavoitteisiin ja pedagogiikkaan kiinnittyvä puhetapa. Puhetavassa heijastuivat ammatillinen varmuus, sitoutuneisuus, positiivisuus ja motivoituneisuus. Tiimin työskentelyn kohteiksi ymmärrettiin lapset ja huoltajat, ja varhaiskasvatuksen yhteisenä tavoitteena oli lapsen etu. Työjako tiimissä oli selkeää, ja vastuita voitiin jakaa koulutuksella ja kokemuksella saavutetun asiantuntijuuden perusteella. Erityisesti varhaiskasvatuksen opettajat toivat esille, että vastuunjako sosionomin kanssa mahdollisti opettajille keskittymisen pedagogiikkaan. Lapsen edusta puhuttaessa tunnistettiin relationaalinen asiantuntijuuden rakentuminen, joka toteutui arvostuksena, ymmärryksenä ja luottamuksena omaan osaamiseen sekä taitona tunnistaa ja vastata toisten tarjoamaan osaamiseen. Tällöin tiimin kaikkien työntekijöiden asiantuntijuutta voitiin hyödyntää ja osaaminen laajeni aidosti.

Kohti laajenevaa moniammatillisuutta

Varhaiskasvatuksen opettajat tunnistivat asiantuntijuutensa ytimeksi vastuun tiimin toiminnasta, pedagogiikan kokonaisvaltaisen suunnittelun, toteutuksen, arvioinnin ja kehittämisen sekä oppimisympäristön suunnittelun. Lisäksi opettajat liittivät asiantuntijuuteensa myös pedagogisen puheen ylläpitämisen ja lapsen tuen tarpeen havaitsemisen. Varhaiskasvatuksen sosionomit tunnistivat ydintehtäväkseen lasten kehityksen, kasvun ja oppimisen tukemisen, lasten eduista ja hyvinvoinnista huolehtimisen, oppimisympäristön kehittämisen sekä verkostotyön. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat asemoivat itsensä tiimin jäseniksi, kasvatustoiminnan suunnittelijoiksi ja toteuttajiksi sekä vastuullisiksi lasten perustoiminnoista ja hoivasta. Lisäksi he kuvasivat lääkehoidon, ensiavun ja päivittäisen vaatehuollon konkreettisiksi työtehtävikseen.

Tutkimus osoitti, että eri ammattiryhmien yhteistä ja eriytynyttä asiantuntijuutta oli mahdollista sanoittaa, ja moniammatillisuus toteutui myös käytännössä laajentaen tiimien osaamista. Kuitenkin on hyvä muistaa varhaiskasvatuksen työn muuntuva luonne. Pilottihankkeessa kaikki henkilöstöryhmät painottivat joustavuutta sekä tilannekohtaista toimintaa varhaiskasvatuksen arjen muuttuvissa tilanteissa.

Tuulikki Ukkonen-Mikkola

KT **Tuulikki Ukkonen-Mikkola** toimii yliopistonlehtorina ja oppiainevastaavana Jyväskylän yliopiston **kasvatustieteiden laitoksella**, **varhaiskasvatustieteen oppiaineessa**. Hänen tutkimuksellinen kiinnostuksensa on varhaiskasvatuksen pedagoginen asiantuntijuus ja sen kehittäminen.

Lue lisää: Varhaiskasvatus muuttuu – muuttuuko asiantuntijuus? **Työelämän tutkimus** 18(4).

Ota yhteyttä kirjoittajaan: tuulikki.t.ukkonen-mikkola@jyu.fi

Kuvat: Martti Minkkinen

[Seuraava](#) | [Palaa pääsivulle](#)

0 kommenttia